

ATE
DE JONG
ONDER
DE RODE
LOPER

Faction-thriller

Sauna

Leo streelt de bovenkant van de leuning. Hij duwt zijn wijsvinger naar beneden. Het duurt even voor de deuk is verdwenen. Als hij naar het topje van zijn vinger kijkt, ziet hij dat het een beetje vettig geworden is. Het leer wordt regelmatig ingewreven, concludeert hij; heel verstandig in deze vochtige omgeving.

Terwijl hij naar boven loopt, ruikt hij aan het koper van het kunstig bewerkte traphek. De koperpoets verspreidt een geur van lang vervlogen tijden. De trap brengt hem van de salon naar een kleine lounge. In de zijmuren onder het schuine houten dak bevinden zich uitzonderlijk fraai gebogen glas-inloodramen, waarin Leo vlinders herkent. Of zijn het de ogen van boosaardige duivels? Hij steekt zijn tong uit en raakt een stukje gezandstraald glas; de ribbeltjes voelen prettig, maar smaken naar niks.

Alles in de lounge – de houten siertrap, de koperen leuning met de krullerige plantmotieven, de abstract gedecoreerde ramen en zelfs de blauw leren fauteuils – bezit een ouderwetse perfectie, die hem doet verlangen naar Parijs. Volgens de folder is het interieur van de verborgen schatkamer aan de Amsterdamse Herengracht afkomstig uit een Frans warenhuis gebouwd in de jaren twintig van de vorige eeuw. De ontwerpers en de vaklieden die aan deze betoverende schoonheid hebben gewerkt, moeten iets van geluk hebben gevoeld, denkt Leo.

Zijn vader zit niet in de lounge, zoals afgesproken. Vreemd, want Roel komt graag te vroeg.

Een medewerkster van de art-decosauna vraagt Leo of ze hem kan helpen. Hij beschrijft zijn vader: ‘Wilde bos grijs haar, getaande huid, brede schouders, gezelligheidsbuikje, een harde, lieve stem.’

‘Hij zit in het Turkse stoombad,’ weet ze.

Leo kleedt zich snel om.

De opgetrokken stoomwolk hangt hoog in de cabine, waardoor Leo de gezichten van de aanwezigen niet kan zien. Iedereen draagt een handdoek om zijn middel, dat ziet hij wel. Een paar harige, ietwat kromme benen bungelen net boven de mistvrije vlondervloer en zijn onmiskenbaar van zijn verwekker. Er zitten schaafwonden op met bloedkorsten, ongetwijfeld veroorzaakt door gesleep met wrakhout en forse boomtakken.

‘Leeuw? Eindelijk!’

‘Ik ben precies op tijd, pap.’

‘Als je naar de hemel gaat, wil je te vroeg komen. Hoe gaat het? Kom naast me zitten.’

Leo schuift op de houten bank naast zijn vader. Roels lijf is helemaal bezweet en glad. Hij omhelst zijn zoon en zoent hem zonder enige schroom op zijn voorhoofd als een kind. ‘Hoe gaat het, jongen?’

‘Prima. Heet hier.’

‘Dit is nog niks, wacht maar tot we naar de Finse sauna gaan, dan krijgt zweten een heel nieuwe betekenis.’

‘We hadden ook in een café kunnen afspreken. Waar wil je over praten?’

‘Heb je haast? Geniet eerst, Leeuw, tijd genoeg voor zaken.’ Roel gaat tegen de schrootjeswand zitten en sluit zijn ogen. ‘Hoe gaat het met je?’ vraagt hij voor de tweede keer.

‘Ik vloek niet meer als een auto me geen voorrang geeft terwijl ik door rood fiets.’

‘Duw je nog wel oude dametjes het zebrapad op terwijl er een tram aan komt denderen?’

Leo grijnst zonder dat iemand het ziet. ‘Alleen oudjes met een rollator.’

‘Dus je kwaadheid is op vakantie? Je treitert onschuldigen niet langer als reactie op je verdriet?’

‘Hoelang heb je op die zin gestudeerd, pap?’

Roel opent een oog en kijkt naar zijn zoon. ‘Slimpie.’

‘Hoe gaat het met jou?’

‘Mooie sculpturen gemaakt. Wrakhout blijft mijn favoriete materiaal. Sinds kort werk ik ook met vers gekapt hout van oude treurwilgen.’

‘Worden het dan treurige beelden?’

‘Het is zacht hout. Vroeger maakten ze er klompen van. Ik gebruik het voor verdwijnbeelden.’

Leo behoort nu te vragen wat verdwijnbeelden zijn, maar hij weet dat hij ongevraagd de uitleg ook zal krijgen.

‘Dwijnbeelden zijn alledaagse objecten, een bord, een hamer, een placenta met navelstreng, allemaal van hout. En daarnaast ligt een scherp mes waarmee de galeriebezoeker een stuk van het object kan afsnijden. Je kunt op dat hout kauwen. Bepaalde wilgensoorten hebben een pijnstillende kracht.’

‘Beter dan aspirine?’

Roel geeft Leo een por tegen zijn schouder. ‘Het gaat erom dat het object verandert. Op een bepaald moment verliest het zijn betekenis, omdat er te veel vanaf is gesneden. Vorm en betekenis zijn verbonden, terwijl het hout hetzelfde blijft; het heeft een andere functie gekregen. Het gaat over verandering, verval en eindigheid.’

‘Ik kom snel kijken, pap, het klinkt absoluut interessant. Het wordt vast een groot succes.’

Roel opent zijn ogen weer en legt zijn arm om de schou-

ders van zijn zoon. ‘Ben je klaar voor de Finse sauna? Ik wil graag dat je iemand ontmoet.’

Het bovenlijf van Pierre de Waal vertoont geen grammetje overtollig vet. Toch ziet Leo dat de huid niet meer zo strak zit en ondanks het zweet een wat doffe kleur heeft.

‘Pierre en ik kennen elkaar al dertig jaar,’ babbelt Roel vrolijk, terwijl hij zijn oude vriend een hand geeft en naast hem gaat zitten. ‘We werkten allebei bij het ministerie van Financiën. Pierre was toen al een haantje.’

‘We waren allemaal doodsbang voor jou, Roel. We dachten dat je lid was van de Communistische Partij en bij de interne controledienst zat om ons aan de schandpaal te nagelen.’

‘Klopt helemaal. Begin jaren zeventig kreeg je als linkse rakker altijd de mooiste vrouwen, vooral als je een paar koppen van corpsballen liet rollen.’

Beide mannen moeten er hartelijk om lachen.

De Waal geeft Leo ook een hand, stevig. ‘Laatste keer dat ik jou zag zat je op een driewieler.’

‘Wat doet u nu?’ vraagt Leo, meer uit beleefdheid dan uit interesse.

‘Ik ben directeur Structured Finance bij RijkjeVorst Bank.’

‘Wat houdt dat in?’

‘Dat ik miljoenen verdien voor de bank door allerlei slimme, belastingvriendelijke projecten op poten te zetten voor onze klanten.’

‘Pierre doet heel mooie dingen met zijn geld. Hij is een corpsbal met een hart.’

‘Zoals wat?’ vraagt Leo venijnig. ‘Waterputten in de Derde Wereld? Of een zonnepaneel voor het Blijf-van-mijn-lijf-huis?’

Het blijft even stil. Dan gniffelt De Waal. ‘Alsof ik jou hoor Roel, dertig jaar geleden.’

‘Zo aardig was ik niet,’ protesteert Roel plagerig. ‘Ik had je beschuldigd van imperialistische Coca-Cola-misdaden. Jij financierde persoonlijk het gooien van napalm op de Vietcong.’ Ook die herinnering lachen ze weg, dankzij de balsem van de tijd.

‘Je vader vertelde dat je een moeilijke periode achter de rug hebt, Leo,’ vervolgt De Waal ernstig. ‘Je hebt je vrouw verloren, begrijp ik.’

Ondanks de hitte voelt Leo een rilling over zijn rug lopen, die via zijn rechterarm naar zijn hand trekt en daar in het niks oplost. ‘Ik praat er liever niet over.’

‘Begrijp ik. Je koestert je verdriet. Ik heb mijn vrouw verloren, bijna twintig jaar geleden, borstkanker, ik weet hoe het is.’

‘Borstkanker is een natuurlijke oorzaak, moord niet,’ zegt Leo, niet zonder irritatie.

‘Verdriet is niet onderhandelbaar. Dat leer je als je ouder wordt. Er is ook geen rangorde. Het een is niet erger dan het ander, het is allemaal afschuwelijk.’

‘Wat wilt u van me?’

‘Je werkt op Schiphol in de beveiliging?’ Leo knikt. ‘Zonde van je capaciteiten. Ik wil je een betere baan aanbieden.’

Op dat moment gaat de deur open en komen twee vrouwen van een jaar of veertig binnen, hun handdoeken net boven hun borsten dichtgeknoopt. Ze groeten de drie mannen en gaan aan de andere kant van de cabine zitten. Alle twee laten ze hun handdoek tot hun middel vallen. Meteen golven de oudere mannenogen naar hun borsten, die niet meer de volheid bezitten die ze ongetwijfeld ooit hadden, maar desalniettemin aantrekkelijk zijn voor hongerige macho’s.

‘Waarom ontmoeten we elkaar in een sauna?’ vraagt Leo om hen af te leiden. ‘Zoiets verwacht je van een maffiabaas, niet van een bankdirecteur.’

‘Ik heb een hernia,’ antwoordt De Waal met gedempte stem. ‘De Finse sauna verlicht mijn pijn, beter dan morfinezetpillen. Dus als het kan, hou ik hier kantoor.’

‘Pierre heeft een kunstwerk van me gekocht,’ vertelt Roel trots.

‘Een moker van treurwilghout,’ voegt de bankier eraan toe.

‘Kunt u nog mokerslagen uitdelen? Of heeft u al het hout opgeknabbeld tegen de herniapijnen?’

De oudere mannen lachen. Dan valt het gesprek stil. De Waal lijkt geen haast te maken om ter zake te komen. Leo begrijpt dat de aanwezigheid van de vrouwen tijdelijk uitstel betekent, alsof het onderwerp alleen besproken kan worden in een rokerig achterkamertje.

‘Gooi nog eens wat water op de kolen,’ verzoekt Roel zijn zoon. ‘We hebben een opdonder nodig. Mee eens, dames?’

De vrouwen hebben geen bezwaar. Leo pakt de houten pollepel en schept water over de hete kolen. Met veel gesis wolkt de stoom. De hitte is verzegend.

‘Ik ben uiterst tevreden met mijn baan,’ zegt Leo, zodra hij terug op zijn plek zit.

‘Jongen, maak dat de kat wijs.’ Roel klinkt bijna beledigd. ‘Ik zou je niet vragen om Pierre te ontmoeten als ik niet beter wist.’

De vrouwen staan op en verlaten de cabine. De Waal kijkt op de thermometer naast de deur. ‘Boven de honderd graden, dan kan je de klok erop gelijk zetten: geen vrouw blijft zitten.’

Leo schuift naar de hoek waar de vrouwen eerder zaten, zo ver mogelijk weg van de sissende kolen. Veel minder heet is het er niet.

‘Onze bank financiert twee films,’ begint De Waal zijn uitleg. ‘Een Engelse film, *Enigma*, die wordt geproduceerd door Rolling Stones-zanger Mick Jagger. De tweede film is *De ontdekking*

van de hemel, gebaseerd op het boek van Harry Mulisch. Die films kosten samen tweeënveertig miljoen dollar, bijna honderd miljoen ouderwetse guldens, maar de guldentijd is wat ons betreft voorbij, wij schakelen binnenkort over op de euro en die is ongeveer hetzelfde als de dollar. RijckeVorst Bank levert zesendertig miljoen via een zogenaamde CV-constructie. Klanten van onze bank die op het project inschrijven profiteren van een aanzienlijke belastingaftrek. En door de slimme aanpak kunnen wij hun zeven procent winst garanderen, onbelast en een paar procent hoger dan de actuele bankrente. Die winst kan oplopen tot dertig procent van hun inleg als de films een hit worden.'

'Ik heb ook geïnvesteerd,' onderbreekt Roel zijn oude vriend. 'Zo'n buitenkans laat ik niet lopen. Pierre is altijd heel goed geweest in legale belastingtrucs.'

'De bank heeft een probleem,' gaat De Waal onverstaanbaar verder. 'De Engelsen zien ons als een melkkoe en de Nederlandse producent heeft zo zijn eigen problemen.'

'Wat voor problemen?' vraagt Leo.

'Zijn kind is verdwenen.'

'Weggelopen?'

De twee oude vrienden kijken elkaar verbaasd aan. 'Leest je zoon geen kranten, Roel?'

'Alleen de sportpagina's en de stripverhalen.'

'Het jongetje is twee jaar oud en spoorloos. Men vermoedt een ontvoering.'

'Wanneer is het gebeurd?'

'Twee weken geleden. In de Alpen. Chamonix.'

'En nu wilt u dat ik dat kind ga opsporen?' Leo geeft de bankdirecteur geen kans om te antwoorden. 'Wat kan ik nou doen wat de politie niet kan?'

'We willen dat je de producties in de gaten houdt. Zowel

Enigma als *De ontdekking*. Je houdt een vinger aan de pols, beschermt onze belangen.'

'Je bedoelt de miljoenenwinst van jullie legale belasting-truc.'

'Leo, als er kinderen in het spel zijn, telt winst niet meer. Ik wil er zeker van zijn dat geen van de betrokkenen bij de film-producties ook maar iets te maken heeft met de verdwijning van dat jongetje. We hebben met je vorige werkgever gesproken. Je hebt bij die moord in Arizona tijdens de verfilming van *Highway to Hell* uitstekend werk verricht. Ik ken je vader al jaren en ik vertrouw hem, dus vertrouw ik jou ook. Ik vraag je namens RijkeVorst Bank om toezicht te houden op de producties van *Enigma* en *De ontdekking van de hemel*. RijkeVorst mag nooit in een kwaad daglicht komen te staan. Als dat wel gebeurt, trek ik meteen de stekker uit het project. Je wordt executive producer met absolute volmacht. Je rapporteert alleen aan mij. En als je ook nog de verdwijning van dat ventje oplost, krijg je een bonus.'

'Geld motiveert mij niet,' antwoordt Leo direct.

'Dat geldt ook voor mij,' beweert De Waal. 'Ik leef volgens eenvoudige principes. Ik probeer eerlijk te zijn, vriendschappen te bevorderen en in het belang van anderen te denken.'

'Pierre, je klinkt als een vrijmetselaar,' gniffelt Roel plagerig.

'Vrijmetselaars zijn van origine een religieuze orde met een gesloten structuur,' reageert De Waal ernstig. 'Dat past niet bij mij. Ik stel dienstbaarheid boven eigenbelang.'

'Het zijn de regels van de Rotaryclub.' Leo gaat zonder hapering verder. 'De Rotaryclub is niks anders dan een handige lobbyclub voor welgestelden. Alles is gebaseerd op het principe dat je de meeste winst binnenhaalt als je het meest dienstbaar bent.'

'Ik ben al vijftientig jaar lid van de Rotary,' bevestigt De

Waal. 'Ik ben trots op het vele goede werk van onze afdeling.'

'Mijn antwoord bestaat uit drie letters.' Leo kijkt De Waal recht aan: 'Nee.'

'Denk erover na. Praat met je vader,' zegt De Waal. Hij staat op en laat zijn oud-collega en diens zoon achter in de hitte.

Leo wacht tot de houten deur is dichtgevallen. 'Hoeveel heb je in deze belastingtruc geïnvesteerd?' vraagt hij aan zijn vader.

'Al mijn spaargeld,' bekent Roel.

'Behoorlijk stom. Geld in film investeren is bijna altijd weggegooid geld. Heeft mumsie je hier in geluld?'

'Ze weet er niks van. En jij gaat het haar vooral niet vertellen.'

Roel gaat op de bovenste houten vlonder liggen.

'Ik wil achter op mijn erf een sauna bouwen. Een sauna is beter dan een goeie keuken, veel socialer. Wist je dat in Finland de sauna een heleboel doelen dient? Er worden zelfs doden in opgebaard. Als ik een zweetkot heb, kom je me misschien wat vaker bezoeken.'

'Volgens mij bouw je zoiets vooral om jonge meiden naar binnen te lokken.'

Roel wuift het weg. 'Zag je dat die ene vrouw stijve tepels had? In deze hitte? Hoe is het mogelijk.'

'Dat zal jij als doorgewinterde rokkenjager beter weten dan ik.'

'Ik begrijp niks van vrouwen, daarom zijn ze ook zo aantrekkelijk. Als ik bij je moeder naar haar tepels wees sprongen ze al overeind.'

'Paps...'

Roel zwijgt. Leo ook. Dan legt Roel weer een hand op de schouder van zijn zoon, die op de vlonder beneden hem zit. 'Zullen we nog een keer?'

'Moet het?'

'Niks moet, Leeuw, maar je wordt er altijd vrolijker van.'

‘Nou...’

‘Ik word er altijd vrolijker van.’

‘Oké, dertig seconden, maximaal.’

‘Woord?’

‘Verandering? Verval? Nee, doe maar *eindigheid*.’

Roel barst lost. ‘Komt niet uit een boog gaat nergens naartoe wil verdwijnen maar kan niet zien kan niet horen niet gek want een pijl heeft geen ogen toch weet hij dat hij vooruitgaat voelt niks kan niet voelen maar voelt wel de wind en hoort het suizen van het puntje daar splitst de pijl de lucht want lucht is er wel anders zou er geen richting zijn en geen wind de pijl weet dat ie heel even een mini-tel de plaats van de lucht inneemt lucht verdwijnt zijn volume is geen lucht meer en dan botst de lucht weer tegen elkaar een klein onweer dendert achter hem aan en kan hem nooit inhalen plots uit het niets knalt de pijl tegen een boom de craquelé bast splijt en de pijl duwt zich in het zachte hout en voelt dat zijn veren naar voren zullen schieten maar door dat te denken weet ik dat ik nu vooruit denk en dat die gedachte over de veren er al was voordat de woorden er waren en daarom is het voorbij de eindigheid is weer terug en meester.’

Leo wacht even voordat hij reageert. ‘Dat was vierenveertig seconden.’

‘Hoe kan je nou luisteren als je zit te tellen?’ vraagt Roel.

Leo antwoordt niet.

‘Er is niets verwoestender dan je kind verliezen,’ begint Roel zijn pleidooi. ‘Jij weet wat de ouders van dat verdwenen jongetje doormaken. Kun je dit niet zien als een kans, Leo?’

‘Wat voor kans? Mijn dochter krijgt nooit meer...’ Hij maakt zijn zin niet af.

‘Hoelang spreek je de naam van je dochter al niet uit? Hoelang wil je dat nog volhouden?’ Roel zwijgt. Geen zucht komt over hun beider lippen.